

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

На тему: «Особливості розвитку архівів в часи середньовіччя»

Науковий керівник _____

Виконала студентка групи _____

Москва 2019

Виникнення архівів в часи середньовіччя

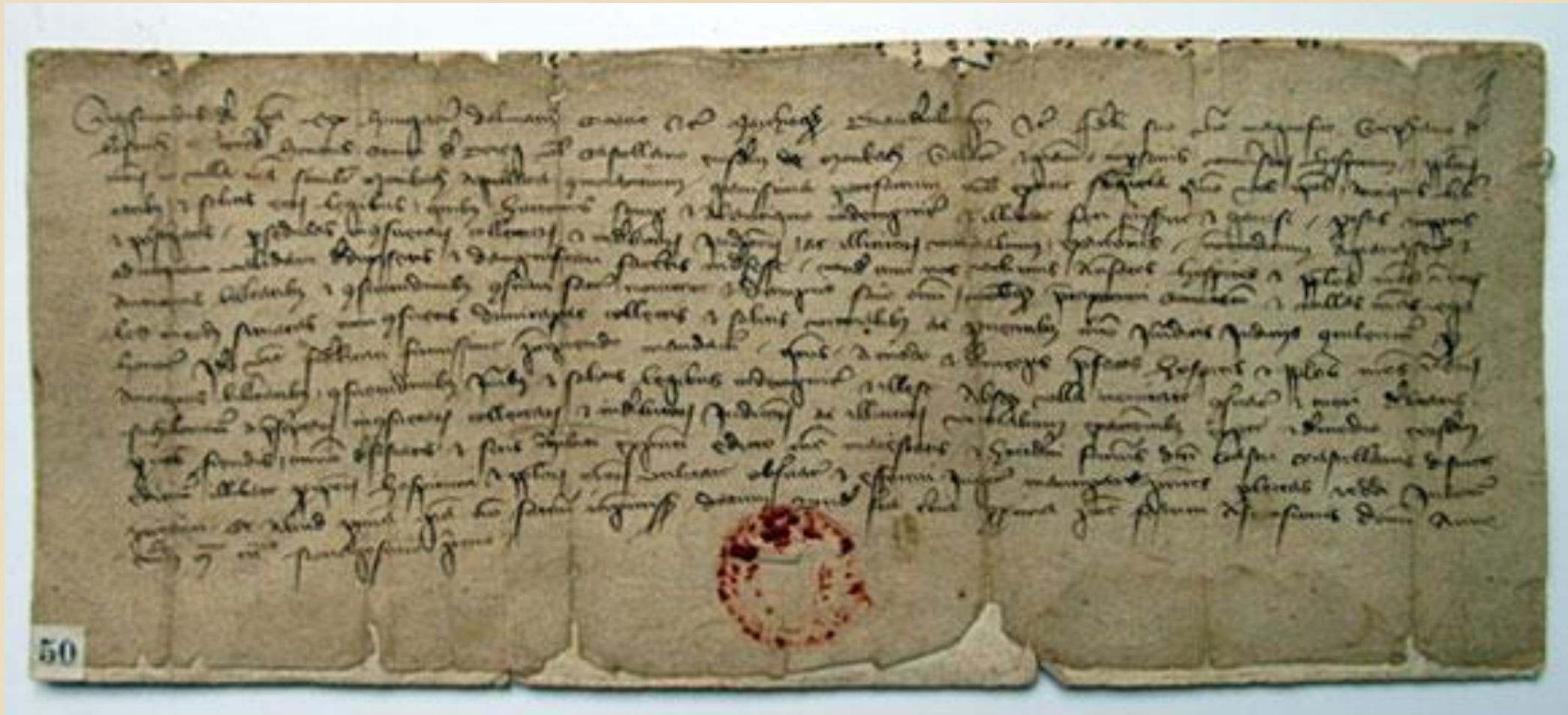
Архіви виникли з появою писемності й утворення держав. Археологічні дослідження свідчать про існування архівів у рабовласницьких державах - в Китаї, Індії, Ассирії, Вавілоні, Єгипті, Греції, Римі та інших країнах. В добу середньовіччя документи зберігалися в замках королів, феодалів, у монастирях та церквах. З XVII ст. в Англії, Франції, Швеції та інших країнах були створені національні архіви і органи управління архівами. Збирання документів і матеріалів, що становлять зараз Національний архівний фонд України, розпочалося ще в період Київської Русі.

Архіви на Чернігівщині з'явилися вже в XI ст. Існували вони при церквах і монастирях та в князівських палацах. У часи міжусобної боротьби в XI-XII ст. та під час монголо-татарської навали у 1239 р. Чернігів неодноразово горів, гинули його церкви та монастирі, а це призводило до загибелі архівів. У період литовсько-польського панування (XIV-XVII ст.) архіви в Україні зберігалися в замках удільних князів, магнатів, в резиденціях воєвод, культових установах. У період литовсько-польського панування (XIV-XVII ст.) архіви в Україні зберігалися в замках удільних князів, магнатів, в резиденціях воєвод, культових установах.

Релігійна тематика в архівах України

Дарча грамота короля Угорщини Сигізмунда Люксембурзького про підтвердження привілеїв м. Мункач 1391 року (Мукачево).

Книги литовської метрики

Литовська метрика - книги у кількості понад 550 т державної канцелярії Великого князівства Литовського, в яких містяться документи XIV- XVIII ст. або їх копії. Зберігалася в Польщі, Швеції, Пруссії, Росії. З 1887 р. зберігається в Москві у Центральному державному архіві давніх актів (фонд № 389). Книги містять цінні історичні джерела з історії Литви, України, Білорусі, Польщі, Росії, Туреччини та інших країн, надають інформацію з питань права, будівництва, повинностей, податкової політики, торгівлі тощо.

Практичні потреби зберігання і використання архівних матеріалів диктували архівістам доцільність складання реєстрів документів. У 1570 р. документи, які зберігалися у державній скарбниці, були детально описані. Для прискорення пошуку документів було запроваджено групування матеріалу під час записування в книги. Наприкінці XV ст. книги Литовської Метрики склалися за тематичним принципом.

Канцелярія вела поточні книги чотирьох категорій:

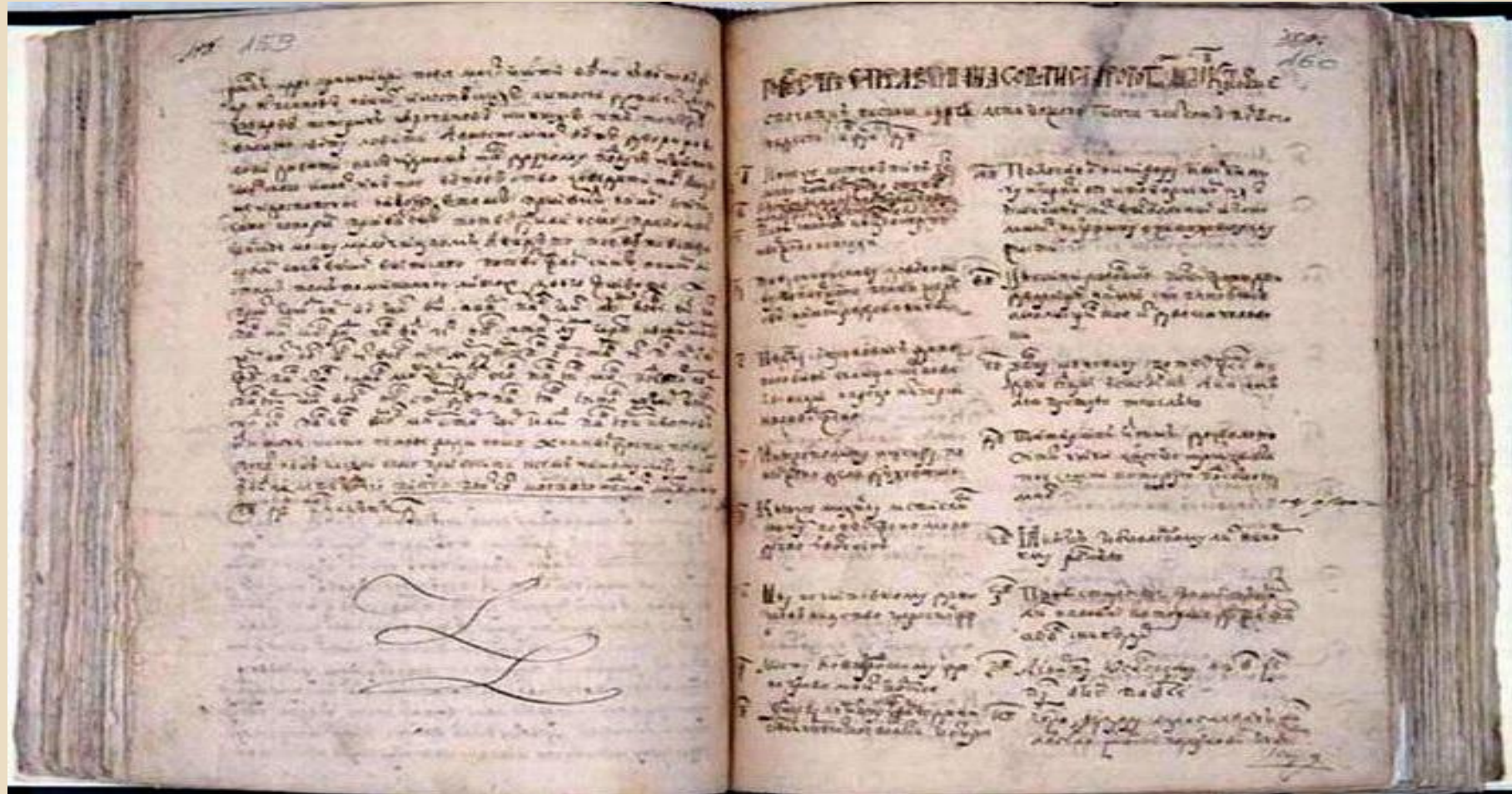
1. книги данин та судових справ;
2. книги аренд;
3. книги відправ;
4. книги посольств.

Головний архів Литви в давні часи зберігався в Троках (Тракай) у великокнязівській скарбниці. В 1511 р. її було перевезено до Вільни (Вільнюс), де зберігали у державній скарбниці (Вільнюський замок). Після поділу Речі Посполитої архів було передано до Петербурга, де спеціально створена комісія уклала реєстр перших сорока книг Литовської метрики.

Центральним архівом Речі Посполитої, куди після Люблінської унії (1569) увійшли українські землі, була «Коронна метрика». Ця назва закріпилася за урядово-адміністративними книгами, які велися в Коронній канцелярії. До книг вписували документи, що виходили до королівської канцелярії: королівські універсали, привілеї шляхетським родам і католицькій церкві, приватно-правові акти, конституції, документи зовнішньополітичної діяльності.

Для інкорпорованих до Корони Польської воєводств - Волинського, Брацлавського, Київського - у Коронній канцелярії започаткували з серпня 1569 р. окрему групу книг – «Руську (Волинську) метрику», їх вели окремі «руські писарі» коронної канцелярії.

Литовська метрика

Коронна метрика

Церковні, вотчинні, королівські та міські архіви

У ранньому середньовіччі основну архівну роботу виконувала християнська церква. Тут велася реєстрація народжень, одружень, смертей, укладалися договори й т.ін. Великі архіви існували в монастирях.

У IX–X ст. поряд з церковними виникають вотчинні архіви феодалів, де зберігалися документи виключно правового характеру, але іноді й політичні папери. В XI столітті виникають і перші міські архіви, в яких містилися документи магістратів. Деякі з цих архівів існують ще й дотепер. Важливим доповненням до них стали архіви університетів, що з'явилися в Європі в XII ст. Поступово зростало значення й королівських архівів. Вони зародилися вже в ранньому середньовіччі у вигляді приватного архіву короля. Тут накопичувалися не лише приватні, але й політико-адміністративні документи – міжнародні угоди, королівські укази, відомості про податки тощо.

З XII–XIII ст. у Франції та Англії документувалася діяльність двору, пов'язана з матеріальними витратами, і ці записи збереглися до наших днів саме завдяки королівським архівам. Значення цих архівів суттєво зростає з початком процесу державної централізації в XIV–XV ст. До них починають надходити документи зі всіх кінців країни – від чиновників, васалів, судів. Утворюються перші більш-менш значні державні фонди. Проте до систематичного комплектування державних архівів було ще далеко.

До кінця середньовіччя європейські держави являли собою мережу феодальних вотчин, незалежних міст і церковних земель, які мали напіваавтономний статус і вели власну документацію, через що в кожній країні існувала безліч не пов'язаних між собою архівів. З XIII ст. документи в архівах почали реєструвати, намагаючись разом з тим створювати певну систему зберігання за допомогою надписаних скринь.

Дякую за увагу!